До членовете на Научното жури

С Т А Н О В И Щ Е

от проф.д-р Венцислав Петров Стоянов

за дисертационния труд на Живка Стефанова Стоилова – Николова на тема „ Договорът за застраховка „живот“,свързана с инвестиционни фондове“ за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3.социални ,стопански и правни науки,професионално направление 3.6 - право

Уважаеми членове на Научното жури,

Представена е дисертация по един важен за застрахователното право проблем – застраховка живот. Темата е развита в рамките на 211 страници, към които е приложена библиография. Самото изложение е разделено в

пет глави, които са с различен обем. Така глава пета е по-малка от 15 страници, докато глава четвърта е около 70. Струва ми се, че дисертантът би могъл да преодолее тази асиметрия, като систематизира материала в четири глави. Това е по-скоро препоръка при евентуално отпечатване на дисертацията.

Глава първа прави историко-правен и сравнителноправен преглед на договора за застраховка „живот“, свързан с инвестиционни фондове. Авторът е проследил възникването на разглеждания договор, като е отграничил класическия вариант на застраховка „живот“ от този, който дава възможност на застрахованите лица да участват в печалбата от дейността на застрахователите. В т.см. е разгледано развитието на традиционните животозастрахователни договори и тези, при които плащанията по застраховките варират според стойността на дяловете във фонд за инвестиции. След историческия преглед авторът анализира правната уредба на договора според правото на Европейския съюз и в някои страни членки, както и уредбата в САЩ. Главата завършва с разглеждането на правната уредба на договора в България.

Глава втора е посветена на правната същност, понятието и правната характеристика на договор за застраховка „живот“, свързан с инвестиционни фондове. Според българското право договорът е вид застрахователен договор и е обхванат от дефиницията по чл.343 ал.1 КЗ и по тази причина авторът не дава отделна дефиниция за него. Той обаче изброява основните характеристики на тази специфична застраховка. Според дисертанта при този договор лицето, което носи риска от инвестицията на застрахователните премии, е застрахованият, а не застрахователят . Застрахованият има право на избор в какви финансови инструменти и други активи да бъдат инвестирани застрахователните премии. Застрахователните плащания са пряко свързани със стойността на определени активи или категория активи и с резултата от инвестирането на застрахователните премии в тези активи. При животозастраховки, свързани с инвестиционни фондове, независимо, че инвестиционният риск може да се носи изцяло от застрахования,застрахователят поема носенето на застрахователния риск, като при настъпване на застрахователно събитие той се задължава да плати застрахователната сума според

условията на застраховката. Според автора именно тази особеност очертава характера на договора като застрахователен. Застраховката „живот“, свързана с инвестиционни фондове, не е единствената , която се свързва с такива фондове. Законодателство урежда и други подобни застраховки . Въз основа на изброените характеристики разглежданият договор се приема като разновидност на договора за застраховка „Живот“. След характеристиката на застрахователния договор авторът дава разгърнато определение за инвестиционен фонд в контекста на застраховка „живот“, свързана с инвестиционни фондове. Струва ми се, че това не е особено нужно, тъй като такова понятие е дадено в правната литература. Особено място е отделено за правната характеристика на договора. Той се определя като абсолютна търговска сделка, която е формална ,двустранна, консенсуална и възмездна. Независимо, че приема застраховката като абсолютна търговска сделка, дисертантът счита, че когато страна по договора с потребител правилото на чл.287 ТЗ не трябва да се прилага. В тази насока са разгледани някои виждания, които определят тази застраховка като потребителски застрахователен договор. Отделено е внимание и на особеностите на договора и най-вече на разпоредбата на чл.342 ал.1 КЗ, който задължава застрахователя да извърши определени действия по отношение на кандидата за застраховане. В тази част от дисертацията е разгледан и въпросът за субектите на застрахователното правоотношение.

Трета глава разглежда специфични елементи на застрахователното правоотношение по договор за застраховка „живот“, свързана с инвестиционни фондове. Като предмет на застрахователна закрила се определят лични неимуществени блага –живот,здраве и телесна цялост на физическото лице. Като специфични елементи са определени застрахователният риск и застрахователното събитие. Те обаче са елементи и от други застрахователни договори. Спецификата на този договор се свързва със застрахователния интерес, с бъдещия застрахователен интерес и с инвестиционния интерес, елементи, които определят този договор като инвестиционен застрахователен продукт. И авторът с основание отделя най-обширно място в изследването на инвестиционния интерес. С оглед на основанието на договора дисертантът приема, че договорът няма да е недействителен, ако липсва

инвестиционен интерес. От тази гледна точка инвестиционният интерес не може да бъде разглеждан като основание на договора за застраховка „живот“,свързана с инвестиционни фондове. Съществено внимание е отделено на застрахователната премия: определение, структура, механизъм на внасяне. Авторът обръща внимание и на особеностите при определяне на нето премията по разглеждания договор, както и на факторите при нейното калкулиране. Предмет на анализ са и застрахователната сума, и застрахователните плащания.

Глава четвърта е най-обемната в съчинението и разглежда спецификата в съдържанието на застрахователното правоотношение преди и след настъпване на застрахователното събитие. В тази част от дисертацията най-напред се разглеждат правата и задълженията на застрахования преди настъпване на застрахователното събитие. Правата и задълженията са разгледани последователно и в детайли. Прави впечатление обаче, че една част от задълженията са общи – за всички застраховки, независимо, че разделът е посветен на спецификата в съдържанието на разглеждания договор. Авторът посочва, че някои от общите задължения са приложими и за застраховка „живот“, свързана с инвестиционни фондове, но това не ги прави специфични. Специфично право е правото на доход, тъй като разглежданата застраховка дава право на доход на застрахования от инвестициите на застрахователя. Не така стоят нещата с правото на откуп, при което разглежданата застраховка не крие някакви особености. След правата и задълженията на застрахования са разгледани задълженията на застрахователя преди настъпване на застрахователното събитие. И тук обаче са смесени общите задължения с тези, които са специфични за разглеждания договор. Като специфични могат да се определят тези задължения на застрахователя, които са свързани с инвестирането , като самото задължение за инвестиране или за даване на съвети относно инвестиционния процес. Към всички задължения е създаден абзац, който предвижда какви правни последици ще настъпят от неизпълнение на задълженията. Логично след разглеждане на задълженията преди настъпване на застрахователното събитие са анализирани и задълженията след неговото настъпване. И тук най-напред са разгледани задълженията на застрахования , а след това на застрахователя. Авторът е отделил повече внимание на последните,

защото именно след настъпване на застрахователното събитие възникват основните задължения на застрахователя, а по-точно да приеме застрахователната претенция и да се произнесе по нея, както и да заплати застрахователната сума. И при двете задължения неизпълнението води до определени правни последици.

Глава пета от научния труд е посветена на изменението и прекратяването на договор за застраховка, свързана с инвестиционни фондове. Разгледани са три въпроса : изменение на договора, прекратяване на договора и някои особености при несъстоятелност на застраховател.

Дисертацията завършва със заключение, в което са обобщени изводи от извършеното изследване и са направени предложения de lege ferenda.

Общото впечатление от представения труд е положително. Дисертацията е издържана в стилово и езиково отношение. Използван е достатъчен научен апарат, като почти всички значими произведения в българската правна книжнина по темата на труда са цитирани. Изказът на автора е ясен и точен, и това прави съчинението четивно. Направени и са и интересни предложения за промяна в законодателството, в които се съдържа и научен принос. Като принос може да се отчете и цялата дисертация, която задълбочено и цялостно анализира една сравнително нова застраховка.

Към труда могат да се отправят и някои бележки. Едни от тях бяха споменати в хода на изложението, като не особено удачното структуриране на труда. Липсва съдебна практика в областта на застраховането. При представяне на спецификите на изследвания договор повече място е отделено на общата уредба на застраховка „живот“.

Независимо от направените бележки, представената дисертация е успех за нейния автор и отговаря на изискванията на българското законодателство за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

З А К Л Ю Ч Е Н И Е

Дисертационният труд „Договор за застраховка „живот“, свързана с инвестиционни фондове“ отговаря на изискванията на чл.6 ал.3 ЗРАСРБ и на чл.27 ал.1 от Правилника за неговото прилагане за получаване на образователна и научна степен „доктор“. Ето защо убедено предлагам на Научното жури да присъди тази степен на неговия автор Живка Стефанова Стоилова-Николова в област на висше образование 3.социални,стопански и правни науки, професионално направление 3.6 -право.

С уважение:

В. Стоянов